

INFORMACINĖS PASLAUGOS

Aktualių straipsnių apie užsienio bibliotekose teikiamų informacinių paslaugų modelių ir šių paslaugų pokyčius

Heather B. Terrell. Informacinės paslaugos mirė – tegyvuoja informacinės paslaugos

TERRELL, Heather B. Reference is Dead, Long Live Reference. *Information Technology & Libraries*. December 2015, vol. 34, issue 4, p. 55–62.

(Pastaba. Straipsnis prieinamas *EBSCO Publishing* duomenų bazėje)

Santrauka

Patyrinėjus literatūrą apie informacinių paslaugų pokyčius, atsiradusius prisitaikant prie į internetą orientuotos vartotojų informacijos paieškos elgsenos, aiškiai matyti „mes“ ir „jie“ priešprieša: bijoma, kad internetas išstums tradicines informacines paslaugas. Toks susirūpinimas dažnai reiškiamas straipsniuose, raginančiuose bibliotekas „įsisavinti“ skaitmeninius ir internetinius informacijos šaltinius. Iš kur randasi toks dvilypumas? Straipsnyje, remiantis moksliniais tyrimais ir literatūra, aiškinamasi, ar pagrįstas mitas apie fizinių informavimui naudojamų fondų pranašumą ir kaip iš tikrųjų jais naudojasi vartotojai, galimi su elektroniniais informacijos šaltiniais susiję iššūkiai bei aptariama, kuo prieigos prie elektroninių informacijos šaltinių teikimas naudingas bibliotekoms ir jų vartotojams.

Citatos

„<...skaitant tokias straipsnių antraštes, kaip „Ar informacinės knygos tampa nykstančia rūšimi?“ ir „Šalin iš lentynų: ar jau atėjo spausdintinių žinytų pabaiga?“, atrodo, kad technologijos kelia daug panikos. Elektroninių informacijos išteklių antplūdis apibūdinamas tokiais žodžiais, kaip „invazija“. Skaitome apie „nuostolingą prabangą“ – laikyti atvirose lentynose šimtus (o kartais ir tūkstančius) nenaudojamų knygų.“

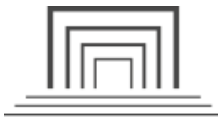
„Elektroninės informavimo paslaugos yra tik dar vienas informacijos teikimo būdas, tai nėra joks perversmas. Jos įgauna privalumą tuomet, kai yra veiksmingesnės: teikia platesnę, išsamesnę ir lengviau prieinamą informaciją, negu spausdintiniai šaltiniai.“

„Nėra pagrindo nerimauti dėl elektroninių informavimo paslaugų „invazijos“ ar spausdintinių informacinių šaltinių „mirties“. Abu būdai gali darniai sugyventi ir būti gyvybiški, jeigu bibliotekininkai skirs pakankamai dėmesio geriausios medžiagos atrankai, kad ir koks būtų jos formatas.“

Evelyn L. Curry. Užklausą tikslinantis pokalbis Google eroje

CURRY, Evelyn L. The Reference Interview in the Google Age [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://library.ifla.org/1354/1/125-curry-en.pdf> [žiūrėta 2016 m. lapkričio 8 d.]

Pranešimas, skaitytas 82-osios IFLA generalinės konferencijos ir asamblėjos 125-ojoje sesijoje „Informacinės paslaugos plačiajai visuomenei: informacinių paslaugų bibliotekininkai kaip pagrindiniai prieigos prie informacijos teikimo proceso dalyviai“ (Informacinių paslaugų sekcija)

Santrauka

Pranešime svarstomas „užklausą tikslinančio pokalbio“ vaidmuo technologinėje *Google* eroje. Įsigalint nuomonei, kad atėjo laikas skelbti nuosprendį „informacinių paslaugų vietoms“ bibliotekose, viešųjų paslaugų bibliotekininkai su nerimu sekė informavimo veiklos bibliotekose svarbos mažėjimą. Daugelyje specialiųjų bibliotekų, ypač įstaigų ir teisės bibliotekų, šios srities bibliotekininkus pakeitė saityno priemonės, o informacinės paslaugos, kaip jos buvo suprantamos 1876 m. Swett'o Green'o (Swett Green)¹, prarado savo vertę. Nors tradicinėms informacinėms paslaugoms ir suskambo laidotuvių varpai, užklausą tikslinantis pokalbis – bibliotekininko ir vartotojo bendravimas – tebėra labai svarbi bibliotekų veiklos dalis. Tačiau vis dar atsiranda painiavos vertinant „klausimu ir atsakymu“ besiremiantį tiesioginį ir virtualų bendravimą. Tiesiog „juodoji dėžė“ tapo dar „mįslingesnė“. Galima būtų padaryti išvadą, kad bibliotekininkų, kad ir kokio tipo bibliotekoje jie dirbtų, uždaviniu lieka rasti atsakymus į bibliotekų vartotojų klausimus ir mokyti juos patiems ieškoti atsakymų. Pranešime analizuojama paskutinio dešimtmečio užklausą tikslinančio pokalbio patirtis ir siūloma priemonių, kurias viešųjų paslaugų bibliotekininkai galėtų naudoti tenkindami technologijas išmanančių, ypač nepakankamai aptarnaujamų, vartotojų poreikius. Svarstoma, kaip informacinių paslaugų bibliotekininkai galėtų naudoti pokalbį siekdami plėsti auditoriją ir įtraukti potencialius bibliotekų vartotojus, ypač nepakankamai aptarnaujamas žmonių grupes.

Stephen P. Buss. Ar *Google* ir Vikipedijos amžiuje vis dar reikalingos informacinės paslaugos?

BUSS, Stephen P. Do We Still Need Reference Services in the Age of Google and Wikipedia? [interaktyvus] *The Reference Librarian*. 2016, vol. 57, issue 4, p. 265–271. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.1080/02763877.2015.1134377> [žiūrėta 2016 m. lapkričio 8 d.]

Santrauka

Plėtojantis saityno ištekliams ir paslaugų programoms, keičiasi šiuolaikinių bibliotekų teikiamų informacinių paslaugų vaidmuo. Tradicinių informacinių paslaugų naudojantis parankiniu fondu svarba mažėja. Bibliotekos prisitaiko prie besikeičiančios aplinkos išbandydamos alternatyvius informacinių paslaugų modelius. Būtų netikslinga imtis radikalių sprendimų: perimti naujus modelius atsisakant esamų. Kiekviena biblioteka turi atsižvelgti į vietos situaciją ir pasirinkti būdą, labiausiai atitinkantį jos paslaugų vartotojų reikmes.

Citatos

„Kai abejojama informacinių paslaugų tąsos būtinumu, ginčijamos ne tiek tam tikros priemonės ar informacijos formato privalumai, kiek būsimas bibliotekininkų, kaip profesionalų, vaidmuo.“

„Net ieškant atsakymų į „faktines“ užklausas, gali būti naudinga bibliotekininko „vadovaujanti ranka“, nes ne visi vartotojai išmano *Google Scholar* subtilybes ar sudėtingesnes paieškos sistemų savybes.“

„Nereikia daug vargti norint sužinoti, kas buvo 22-uojų JAV prezidentu – pakanka pasinaudoti sparčiaja *Google* paieška, tačiau daugeliui atsiras keblumų ieškant retrospektyvių farmacijos pramonės būklės rodiklių ar apsisprendžiant dėl to, ar verta skaityti kokį nors laisvos prieigos žurnalą <...>. Kai kuriems dalykams reikia apdairumo, nuovokos ir patyrimo – štai tam ir reikalingi bibliotekininkai.“

¹ 1876 m. žurnale *American Library Journal* (kurio pavadinimas vėliau pasikeitė į *Library Journal*) buvo publikuotas įtakingas Swett'o Green'o straipsnis „Tarpasmeninis bibliotekininko ir skaitytojo bendravimas“. (Rengėjo pastaba).

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO
BIBLIOTEKA